

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА
ФАКУЛЬТЕТ ПЕДАГОГІКИ І ПСИХОЛОГІЇ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНИХ МОВ

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

В.о. ректора

проф. Володимир КРАВЕЦЬ

27 березня 2025 року

ПРОГРАМА
додаткового вступного випробування до аспірантури
для здобуття ступеня доктора філософії
зі спеціальності А1 Освітні науки

ТЕРНОПІЛЬ-2025

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма складена відповідно до вимог Міністерства освіти і науки України, Закону України «Про вищу освіту» від 6 вересня 2014 року, постанови КМ України «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)» від 23 березня 2016 р. № 261, Наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Порядку прийому на навчання для здобуття вищої освіти в 2025 році » від 10 лютого 2025 року № 168 (<https://mon.gov.ua/osvita/vyshcha-osvita-ta-osvita-doroslykh/vstupna-kampaniia-do-zakladiv-vyshchoi-osvity-2025-roku/poriadok-priyomu-dlia-zdobuttia-vyshchoi-osvity-v-2025-rotsi>), «Правил прийому до аспірантури Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка на 2025 рік».

Мета додаткового фахового випробування – виявити рівень володіння абітурієнтами педагогічними/методичними знаннями та вміннями.

Програма обговорена і затверджена на засіданнях кафедр англійської філології та методики навчання англійської мови (протокол № 7 від 27 лютого 2025 р.), педагогіки та менеджменту освіти (протокол № 10 від 20 березня 2025 р.).

Критерії оцінювання знань та вмінь вступника

Шкала оцінювання відповідей абітурієнтів на два питання теоретичного та практичного змісту розміщується в діапазоні від 100 до 200 балів і розподіляється на п'ять рівнів:

- 1) високий,
- 2) достатній;
- 3) задовільний;
- 4) низький,
- 5) дуже низький.

Критерії оцінювання представлені у таблиці 1.

Таблиця 1.

Рівень	Бальна оцінка	Характеристика відповідей вступника
Високий	200 – 190 зараховано	Абітурієнт дає повну та розгорнуту відповідь на питання білету, демонструє вільне володіння понятійним апаратом, повністю розкриває суть поставленого питання, добре орієнтується у міжпредметних зв'язках, наводить приклади. Абітурієнт демонструє високий рівень сформованості практичних умінь і навичок.
Достатній	189 – 175 зараховано	У відповідях допускаються неточності або незначні помилки, проте абітурієнт демонструє розуміння матеріалу, логічно обґрунтовує свої міркування. Абітурієнт демонструє достатній рівень сформованості практичних умінь і навичок.
Задовільний	174 – 160 зараховано	Відповіді на питання білету носять фрагментарний характер, переважно відтворюють знання на рівні запам'ятовування. Знання з предмету є неповними, абітурієнт плутається у визначеннях, втрачає логіку та послідовність розкриття питання, не наводить приклади. Абітурієнт демонструє доволі низький рівень сформованості практичних умінь і навичок.
Низький	159 – 145 не зараховано	Абітурієнт не усвідомлює змісту питання білету, його відповідь не має безпосереднього відношення до поставленого питання. Він не володіє основним термінологічним апаратом дисципліни, демонструє відсутність умінь міркувати, робити висновки. Абітурієнт демонструє недостатній рівень сформованості практичних умінь і навичок.
Дуже низький	144 – 100 не зараховано	Абітурієнт допустив грубі помилки, зовсім не розкрив змісту питання, відповідь відсутня. Абітурієнт демонструє відсутність практичних умінь і навичок.

Тривалість підготовки до екзамену складає 30 хв.

Форма випробування – усна.

ЕКЗАМЕНАЦІЙНІ ПИТАННЯ ПЕДАГОГІКА

1. Педагогіка в системі наук про людину. Предмет педагогіки. Основні категорії педагогіки: навчання, виховання, освіта, педагогічний процес, їх характеристика.

2. Напрями розвитку сучасної педагогіки.

3. Різноманітність течій зарубіжної педагогіки.

4. Розвиток, формування, соціалізація і виховання особистості. Фактори, що впливають на розвиток людини і формування особистості.

5. Роль навчання у формуванні особистості. Взаємозв'язок процесів виховання і розвитку.

6. Психолого-педагогічна характеристика різних вікових груп.

7. Індивідуальні відмінності. Індивідуальний та диференційований підхід у навчанні та вихованні.

8. Педагогічний процес як система. Структура і основні компоненти педагогічного процесу, його цілісність. Технологія цілісного педагогічного процесу.

9. Актуальні проблеми сучасної дидактики.

10. Сутність процесу навчання. Двосторонній характер процесу навчання. Структура процесу засвоєння знань.

11. Проблемно-пошуковий, дослідницький підхід до навчання.

12. Проблемне навчання.

13. Принципи навчання як категорія дидактики. Характеристика загальноприйнятих принципів навчання та шляхи їх реалізації у процесі навчання.

14. Підходи до класифікації методів навчання.

15. Етапи розвитку педагогічної науки.

16. Методи контролю. Види тестів за характером відповіді на завдання.

17. Проблема вибору методів і засобів навчання та їх комплексного застосування. Вибір методу навчання в залежності від дидактичних цілей, змісту навчального матеріалу, навчальних можливостей студентів, умов навчання і можливостей самого викладача.

18. Шляхи активізації навчально-пізнавальної діяльності учнів/студентів.

19. Методи науково-педагогічного дослідження.

20. Характеристика основних технологій навчання. Пошуки нових технологій навчання у педагогічній теорії і практиці.

21. Зміст освіти як засіб розвитку особистості. Соціальні вимоги до змісту освіти. Нормативні документи, що регламентують зміст вітчизняної освіти.

22. Проблеми виховання у філософських вченнях Стародавньої Греції та Стародавнього Риму.
23. Поняття процесу виховання та його особливості.
24. Педагогічні погляди Г. С. Сковороди.
25. Стан школи і педагогіки в зарубіжних країнах.
26. Сучасні засоби навчання.
27. Пояснювально-ілюстративне навчання.
28. Творчий підхід до навчання.
29. Інформаційно-комунікаційні технології у навчанні.
30. Кейс-технологія у навчанні.
31. Відродження в Україні ідеї національної школи.
32. Розвиток теорії естетичного виховання: традиції і сучасність.
33. Народні традиції художньо-естетичного виховання в Україні.
34. Естетичне виховання у поглядах видатних педагогів.
35. Освіта і виховання в Київській Русі.
36. Освітня діяльність і педагогічні погляди О. В. Духновича.

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

1. Цілі навчання іноземних мов.
2. Іншомовна комунікативна компетентність; зміст і структура.
3. Професійно орієнтована іншомовна комунікативна компетентність: структура та зміст.
4. Засоби навчання іноземних мов.
5. Сучасний навчально-методичний комплекс з іноземних мов; вимоги та критерії відбору.
6. Використання інформаційно-комунікаційних технологій у навчанні іноземних мов: особливості, переваги та труднощі.
7. Особливості формування іншомовної компетентності в говорінні.
8. Особливості формування іншомовної компетентності в письмі.
9. Особливості формування іншомовної компетентності в читанні.
10. Особливості формування іншомовної компетентності в аудіюванні.
11. Особливості формування іншомовної граматичної компетентності.
12. Особливості формування іншомовної лексичної компетентності.
13. Особливості формування іншомовної фонетичної компетентності.
14. Особливості формування лінгвосоціокультурної компетентності.
15. Особливості формування навчально-стратегічної компетентності.
16. Особливості формування перекладацької компетентності.
17. Основні підходи до навчання іноземних мов.

18. Оцінювання рівня сформованості іншомовної комунікативної компетентності.
19. Розвиток автономії студентів засобами іноземної мови.
20. Самостійна робота з іноземної мови.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

ПЕДАГОГІКА

1. Вишневецький О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: навч. посібник. Дрогобич: Коло, 2006. 606 с.
2. Волкова Н.П. Педагогіка: посібник. 2-е вид. Київ: Академія, 2007. 616 с.
3. Гончаренко С. Український педагогічний словник. Київ: Либідь, 1997. 374 с.
4. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: навчальний посібник. К.: Академвидав, 2004. 532 с.
5. Зайченко І. Педагогіка: підручник, 3-є видання. Київ: Ліра-К, 2016. 608 с.
6. Кузьмінський А.І., Вовк Л.П., Омеляненко В.Л. Педагогіка : підручник. Київ: Знання–Прес, 2003. 418 с.
7. Мартиненко С.М., Хоружа Л.Л. Загальна педагогіка: навчальний посібник. Київ: МАУП, 2002. 172 с.
8. Мельничук С.Г. Педагогіка (Теорія виховання): навчальний посібник. Київ: Видавничий дім «Слово», 2012. 288 с.
9. Мешко Г. Вступ до педагогічної професії: Навч. посібник. Київ: Академвидав. 2012. 200 с.
10. Мойсеюк Н.Е. Педагогіка: навчальний посібник. 3-є вид. Київ: ВАТ КДНК, 2001. 608 с.
11. Пашенко М.І., Красноштан І.В. Педагогіка. Київ: Центр наукової літератури, 2019. 228 с.
12. Радул.А.Б., Довга Т.Я. Педагогіка: інформативний виклад. Київ: Видавничий Дім «Слово».2016. 344с.
13. Чайка В.М. Основи дидактики: навчальний посібник. Київ: Академвидав, 2011. 240 с.

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

1. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / наук. ред. д-р пед. наук, проф. С. Ю. Ніколаєва ; пер. О. М. Шерстюк. Київ : Ленвіт, 2003. 261 с.
2. Задорожна І.П. Організація самостійної роботи майбутніх учителів англійської мови з практичної мовної підготовки : монографія. Тернопіль : Вид-во ТНПУ, 2011. 414 с.
3. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студ. / за ред. С.Ю. Ніколаєвої. Київ : Ленвіт, 2013. 590 с.

4. Методика формування міжкультурної іншомовної комунікативної компетенції: курс лекцій: навч.-метод. посіб. / Бігич О.Б., та ін. ; за ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ : Ленвіт, 2010. 332 с.
5. Ніколаєва С.Ю. Основи сучасної методики викладання іноземних мов. Київ : Ленвіт, 2008. 285 с.
6. Ніколаєва С. Ю., Задорожна І. П. Теоретичні засади історії методики навчання іноземних мов: монографія. Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2021. 298 с. URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/handle/123456789/23741>
7. Практикум з методики викладання англійської мови у середніх навчальних закладах: посіб. вид. 2-е, доп. і переробл. / С.Ю. Ніколаєва та ін. Київ :Ленвіт, 2004. 360 с.
8. Практикум з методики викладання німецької мови / С.Ю. Ніколаєва та ін. Київ : Ленвіт, 2007. 287 с.
9. Практикум з методики викладання французької мови / С.Ю. Ніколаєва та ін. Київ : Ленвіт, 2006. 432 с.
10. Сучасні технології навчання іноземних мов і культур у загальноосвітніх і вищих навчальних закладах : колективна монографія / С.Ю. Ніколаєва та ін. Київ : Ленвіт, 2015. 444 с.
11. Тарнопольський О.Б. Методика навчання іншомовної мовленнєвої діяльності у вищому мовному закладі освіти. Дніпропетровськ : ДУЕП, 2005. 246 с.
12. Тарнопольський О.Б., Кожушко С.П. Методика навчання студентів вищих навчальних закладів письма англійською мовою. Вінниця: Нова книга, 2008. 288 с.
13. Тарнопольський О. Б., Кабанова М. Р. Методика викладання іноземних мов та їх аспектів у вищій школі : підручник. Дніпро : Університет імені Альфреда Нобеля, 2019. 256 с.
14. Черниш В.В. Методика формування у майбутніх учителів професійно орієнтованої англійської компетенції в говорінні: монографія. Київ : Ленвіт, 2013. 396 с.
15. Черноватий Л.М. Методика викладання перекладу як спеціальності : підр. для студ. Вінниця : Нова книга, 2013. 376 с.
16. An Introduction to the Current European Context in Language Teaching. EMCL : Council of Europe Publishing, 2004. 101 p.
17. Aufgaben, Übungen, Interaktion / H. Funk u.a. München : Klett–Langenscheidt, 2014. 184 s.
18. Deutsch als fremde Sprache / H. Barkowski u.a. München : Klett–Langenscheidt, 2014. 200 s.
19. European Profile for Language Teacher Education – A Frame of Reference / written by M. Kelly, M. Grenfell. Southampton, 2005. 47 p.
20. Hadfield J., Hadfield Ch. Introduction to teaching English. Oxford : Oxford Univ. Press, 2008. 176 p.
21. Harmer J. The Practice of English Language Teaching. Pearson Longman ELT, 5th edition, 2007. 446 p.